נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

בנחת נשמעים

ויצא תשפ"ז

לייקווד תשפ"ז

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א
אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן - הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות
נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת
הנגיד החסיד המפורסם והנעלה, תורה וגדולה בקנה אחד עולה
הרה"ח מו"ה חיים מאיר פישמאן הי"ו
מחשובי חסידי וויז'ניץ וקאסוב, ומגדולי הפטרונים של "איגוד מוסדות וויז'ניץ"
אחזקתן של אורינו הרב שליט"א
לרגלי שמחת הבר מצוה
של בנו הבחור המופלג בתורה ויראת שמים
משה נ"י
יזכה בע"ה לרוות הרבה תענוג ונחת

בנחת נשמעים

מה פשעי מה חטאתי (בראשית ל"א, ל"ו)

בפסוק נאמר (בראשית ל"א, ל"ו): ויחר ליעקב וירב בלבן ויען יעקב ויאמר ללבן מה פשעי מה חטאתי כי דלקת אחרי.

דרש הגה"צ רבי יהודה ליב חסמן זצ"ל מנהלה דישיבת חברון (אור יהל פר' ויצא), הנה לבן רודף אחר צדיקו של עולם, אחרי שיעקב סבל ממנו עשרים שנה מעושק רמאות וגזילה, ובורח ממנו, יעקב רואה שעדיין לא נתייאש רשע זה ממנו ורודף אחריו, לפי השגתינו, היינו מעלים בדעתנו שלכל הפחות יאמר לו יעקב את כל האמת, אתה גזלן שפל פושע וחוטא וכדו', והנה נשמע מה מכילים דברי הקצף של יעקב, מה פשעי ומה חטאתי, כמבקש תחנונים ומפייס.

אכן זוהי השפה של הצדיק, אפילו כשבא להציל עצמו מיד עושקו, אין לו שפה אחרת אלא "מה פשעי ומה חטאתי".

****

ראיתי בספר "**עולמו של סבא**" (להרה"ח ר' מרדכי שמואל יונתן בערקאוויטש ז"ל): שמעתי מידידי ר' חיים יוסף שטיינבערגער ני"ו, מנאמני חסידי וויז'ניץ, שאחר השואה הלך הרה"ק ה"אמרי חיים" זי"ע ברחוב אחד בתל אביב, ופגש שם חסיד וויז'ניץ שלאחר השואה האיומה נעשה חפשי רח"ל, גילח את זקנו והלך בלי כובע, והלה התחמק ועשה את עצמו כאילו לא ראה את הרבי.

הרבי כן הבחין בו וקרא לו "בערל, קום אהער!" [בוא לכאן]. בלית ברירה ניגש בערל אל הרבי, וחשב שיקבל כעת פסק ובזיונות גדולות. ברם הופתע מאד כשהרבי אמר לו: בערל, איך האף אז דו ביסט נישט ברויגעז אויף מיר אז איך גיי מיט בארד און פיאות

[אקוה שאינך כועס עלי שאני הולך בזקן ופיאות] – הדברים ירדו לחדרי לבו וחזר בתשובה...

****

מובא בספר "**אמרות טהורות**" (דברות קדשו של הגה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע, פ' וארא) בשם הרה"ק רבי דוד'ל מטאלנא זי"ע, על מה שאמרו חז"ל (מכילתא, משפטים קצ"ה) שבשכר שהכלבים שתקו בצאת ישראל ממצרים – וכמו שנאמר בפסוק (שמות י"א, ז'): ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו – זכו ל"ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו" (שם כ"ב, ל'), שהם מקבלים את הבשר שנטרף.

ולכאורה יש להבין, למה לא זכו הצפרדעים לשכר גדול לכל הפחות כמו שזכו הכלבים, שגם הם קפצו במכת צפרדעים לתוך האש ונשרפו למות, ולכאורה הם עשו מעשה יותר גדול מהכלבים, שהם מסרו נפשם על קידוש ה'. מוכרחים לומר – אומר רבי דוד'ל – עס איז גרינגער אריינצושפרינגען אין פייער ווי צו פארמאכן די מויל [יותר קל לקפוץ לתוך האש מאשר לסגור את הפה]...

****

בפסוק נאמר (בראשית כ"ח, א'): ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען.

אומר רבינו הכהן הגדול מאחיו בעל ה"**חפץ חיים**" זצ"ל: התורה מדגימה לנו בכך דוגמא בענייני חינוך, שהרוצה להשפיע על בנו ולמנוע ממנו ללכת בדרך לא טובה, אל יעשה זאת ברוגזה ובכעס, כי אדרבה, אז משיגים תוצאות הפוכות, אלא כך נהג יצחק,

תחילה "ויברך אותו", דיבר אליו רכות וברכו, ורק לאחר מכן פנה אליו כאומר 'בני! עשה עמי חסד', "אל תקח אשה מבנות כנען". (ספר הח"ח ופעליו, ג', תתשי"ד)

****

לפני כמה שנים היו בעירנו כמה בחורים שהתחילו לרדת מהדרך הישר ל"ע. בתחילה הורידו את הכובע מעל ראשם, אח"כ גידלו בלורית על ראשם, לבשו כפה קטנה, יצאו מהישיבה, והלכו לעבוד. הבחורים לא הלכו עם אביהם לבית המדרש, אבל הם שמעו שבבית מדרשנו מתקיים כל שבוע בצפרא דשבתא קידושא רבא לאחר התפילה (עם קוגעל מעין עוה"ב), אז לאט לאט התחילו להגיע לכאן בסוף תפילת מוסף, להשתתף בקידושא רבא. הם התיישבו, ואנו קירבנו אותם מאוד, ועם הזמן נעשו כאן היימיש.

בשבת אחת בעת תפילת מנחה, הבחנתי שאחד הבחורים הגיע לכאן להתפלל, ביקשתי מהגבאי שיכבד אותו בעליה, וכאשר התחיל לגשת לבימה והתכונן לעלות לתורה, ראיתי שאחד המתפללים הולך אחריו ורוצה להלביש לו כובע על הראש, אז מיד החוויתי באצבעי לאותו מתפלל שיפסיק ולא יעשה כלום.

לאחר התפילה ניגש הלה אלי, והתחיל להתלונן ולשאול "אינני מבין, בשלמא בחייו הפרטיים של הבחור, איננו מתערבים, שיעשה מה שרוצה, שילך ויתלבש כמו שרוצה ואיננו אחראים לומר לו מה לעשות, אבל לעלות לתורה בצורה כזאת? – זה לא בא בחשבון! זה לא הפקר וועלט! יש כללים איך מתנהגים ואיך עולים לתורה, לתורה עולים כשלבושים עם כובע כראוי, ואם הלה אינו רוצה בכך, שלא יעלה לתורה"...

והוסיף לשאול "אם אני הייתי עולה לתורה עם כפה לבד בלא כובע, האם לא היו ניגשים אלי ליתן לי כובע ללבוש?" אמרתי לו בצחות "אם אתה היית עולה לתורה רק עם כפה, לא הייתי מצוה שילבישו אותך עם כובע אלא עם שטריימל, אבל אצל הבחור הזה הרגשתי, ש׳עת לעשות לה׳ הפרו תורתך׳"...

עם הזמן, התחיל הבחור הזה להגיע גם לתפילת שחרית, ואח"כ המשיך להגיע לכל התפילות, עד שעם הזמן, לאט לאט התחיל להתנהג בדרך הטוב והישר, ובמשך הזמן חזר להתלבש עם כובע כבחור טוב מן השורה, והפסיק לעבוד וחזר ללמוד בישיבה.

יום אחד קיבלתי טלפון, והלה שמעבר לקו הזדהה כאותו בחור שחזר להיות בחור בישיבה, ואמר לי שהוא רוצה להזמין אותי לסעודת סיום על מסכת קידושין...

הבעתי את הנאתי הגדולה, ואז אמר לי הבחור הזה בהתרגשות גדולה "אני רוצה לומר לכם, שלפני זמן, בעת שנכנסתי לביהמ"ד לתפילת מנחה בש"ק, סיפרו לי אח"כ מה שאירע, שבעת שעליתי לתורה רצו להלביש אותי בכובע, ואתם עצרתם בעדם, את האמת אגיד שנהניתי מאד שלא גרמו לי בושות, ולא הפעילו עלי לחץ, ואלו הם הפירות מאותה פעולה"...

****

מספרים, שפעם היה רב אחד שפסק בענין הלכתי מסויים שלא כהוגן, וכמובן, שמיד שנודע בעיר על הפסק המעוות של אותו רב, היתה העיר כמרקחה, והיו אנשים שצידדו להוציא כתבי פלסטר כנגד הרב, והיו שהתנגדו על כך, שכן אף בכגון דא יש

איסור לשפוך את דמו ברבים, כך או כך, בני העיר רעשו מאוד על הפסק המעוות שהוציא הרב כנגד ההלכה.

יום אחד ניגשו אחדים מבני העיר אל הגאון **רבי אברהם גניחובסקי** זצ"ל, שיורה להם בחכמתו כדת מה לעשות בנידון. כששמע רבי אברהם את תורף השאלה, אמר להם "להלבין פני הרב באמת אסור, אך מאידך להחריש על כך גם כן אסור, ומן הראוי לכתוב מכתב להרב הזה להעמידו על טעותו", ואמר להם שהוא לוקח על עצמו לסדר את הענין בכי טוב, והוא יכתוב מכתב להרב.

ואכן רבי אברהם שלח מכתב להרב בנוסח זה: הגיע אלי ידיעה שפסקתם בנידון פלוני כך וכך, וכתב שם פסק **הפוך** ממה שאותו רב פסק באמת, כלומר, במכתב היה כתוב כאילו שהרב פסק כפי הנפסק כן באמת להלכה, ומוסיף לכתוב לו: היות שפסקת כן, ברצוני לשבח אותך על כך שפסקת על פי תורה וכדת ההלכה האמיתית, ומוסיף לשבח אותו כהנה וכהנה כיד ה' הטובה עליו, ומסיים בברכה, שיזכה להרביץ תורה ברבים ולזכות לסייעתא דשמיא ולכל טוב, וחתם את שמו...

****

ידוע משמו' דמרנא הגה"ק ה"**חתם סופר**" זי"ע על הפסוק (שמות ל"ה, ג'): לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת, דזה קאי על אש הכעס, בשבת קודש נאספים כל המשפחה ביחד, ויש חשש שמא יבואו לידי כעס מצה ומריבה, ולכן אמרו ציווי מפורש להזהיר על אש הכעס והמחלוקת, שלא תפרוץ בשבת קודש.

ואולי לכן אומרים דווקא בשבת הברכה של "הפורס סוכת שלום עלינו" וכו', שדווקא בשבת שיש חשש אולי תפרוץ אש

המחלוקת ומצה ומריבה, צריכים ברכה מרובה בבית הזה של הפורס סוכת שלום, שיהא שלום ושלוה ולא כעס ומחלוקת חלילה.

****

מסופר שפעם נתפס גנב והיה נוכח שם למדן אחד אשר מרוב התרגשות קרא "הכו הכו בגנב, וגם מצוה בדבר", פנה אליו צדיק אחד שהיה שם, ואמר: הן אמת כדבריך שמצוה להכות בגנב, אך אמור נא לפני זה לשם יחוד... וכוונתו מובנת, שאם יאמר לשם יחוד, בודאי לא יעיז להיות דובר שקרים לפני ה', אלא יברר תחילה אם מתאים הדבר לפי ההלכה או שזה רק למען השקיט את חמתו.

****

מובא בספר "**גשמי ברכה**" (עמ' תרנ"ט): כשהגיע הגה"צ רבי צבי הירש מייזליש, הרב מווייטצען, לארה"ב, התהלך בשבת עם "שטריימל" לראשו גם בחוצות העיר. באותם ימים לא היה זה דבר מקובל כל כך, ולפיכך ניגש אליו יהודי ואמר לו בכעס: כך ללכת? הלא זהו חילול ה'! כשאני רואה אתכם עם השטריימל "וועט איך ווילד פון כעס"! (כאשר אני רואה אתכם עם השטריימל – הנני משתולל מרוב כעס)...

לא נבהל הרב, והשיב להההוא תוך כדי דיבור: "אינך הראשון! הטבע הזה כבר מיוחס ל"שור המועד"... הלא כך כתבו התוספות (מס' בבא קמא דף ל"ז ע"א ד"ה מועד לשבתות) בשם הירושלמי, שלפעמים רואה השור בשבת אנשים שלבושים במלבושים נאים אחרים, ומפני כן "וועט ער ווילד פון כעס"...

****

בפסוק נאמר (במדבר ל"א, י"ד-ט"ו): ויקצוף משה על פקודי החיל וגו' ויאמר אליהם משה וגו'. כשמתבוננים בפסוק נשאלת השאלה, מדוע חזר הכתוב וכפל את המילה "משה", ויקצוף **משה** – ויאמר אליהם **משה**.

מסביר הגאון **רבי זלמן סורוצקין** זצ"ל (אוזנים לתורה פר' מטות), כנראה שהפסיק משה בין הקצף ובין האמירה, ורק לאחר שכבר שככה חמתו, אז **ויאמר** אליהם, בלשון רכה. וזהו כוונת הכתוב **ויקצוף משה**, אבל **ויאמר משה**, באמירה כבר היה אחרת, ללמדנו שבשעת כעסו של אדם ימתין עד שיעבור כעסו ורק אז ידבר.

****

מסופר על **הרה"ק מסאטמאר** זי"ע שכשרצה לשלח את ה'משמש' מחדרו (ברצותו לדבר ביחידות עם הנכנסים) לא היה אומר לו לצאת מחדרו, אלא ביקש ממנו בדרכי נועם שיעבור מחדר זה ויכנס לחדר אחר. כן היה בשנת תשי"ב כשביקר באנטווערפען וקהל גדול נהרו לשמוע את דרשותיו החוצבות להבות אש, ואף עזרת הנשים היתה מלאה מפה אל פה, הנשים רצו לחזות בתואר קדשו בצאתו מן הבית מדרש אחר דרשתו, וכתוצאה מכך נחסם השביל שהיה הרבי צריך לעבור דרך שם בעת צאתו מביהמ"ד.

כראות כן המשמש צעק "נשים צאו החוצה", אולם כאשר שמע הרה"ק מסאטמאר את דבריו תיקן אותו ואמר: איני ראוי לומר לעם קודש לצאת החוצה, אלא "יכנסו לעזרת נשים"...

****

ברחוב יפו – אחד מרחובותיה המרכזיים של ירושלים עיר הקודש היתה מספרה (barber). המספרה היתה שוקקת חיים רוב הזמן, וניכר היה שבעליה עושה חיל בעסקיו. אלא שלמגינת לב רבים, בעל המספרה עשה דין לעצמו, ופתח אותה שבעה ימים בשבוע רחמנא לצלן. רבים ניסו לדבר על לבו, אך ללא הועיל. וכך מדי שבת בשבתו היו באים אליו אנשים יראי אלקים ׳מקדשי שביעי׳, ומוחים בפניו על רמיסת השבת ברגל גסה בחוצות העיר.

באחת השבתות כאשר באו למחות בפניו על חילול השבת, הרעים עליהם את קולו בצעקות תוך כדי שהוא מאיים עליהם, שמי שלא מסתלק מיד הרי הוא מסתכן בנפשו. נבהלו כולם ונשאו את רגליהם מהמקום. הרים אותו גברתן את עיניו ורואה מולו את הצדיק **רבי זלמן בהר"ן**, "ואתה, מה מעשיך פה?", שאל בחוצפה.

ענה לו רבי זלמן בתמימות: "אומר לכבודו, השעה מאוחרת וחוששני שאם לא יסגור את חנותו מיד, יעבור זמן מנחה"...

דבריו החמים של הרב פילחו את לבו, וחשב לעצמו: הללו הקודמים באו למחות בי שלא אחלל את השבת, ורב זה חושבני ליהודי המקפיד להתפלל מנחה בזמנה, ואני כבר חשבתי על עצמי שגוי אנוכי. אם כן עדיין יש לי תקוה, עדיין אני חלק מעם ישראל.

מיד פנה הספר לכל היושבים הממתינים לתורם ואמר: "רבותי, סוגרים והולכים להתפלל", ומאז היה סוגר את המספרה עם הישמע הצפירה המכריזה על בואה של שבת המלכה...

****

איתא בחז"ל (קידושין דף מ׳ ע"ב) דרגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותו.

בדרך צחות פירש הרה"ק **רבי נחמן מקאסוב** זי"ע: ידוע מה שאמרו חז"ל שבכל לילה בעת עליית נשמתו של האדם כותבת ידו כל מה שחטא באותו היום, והנה אם באותו יום היה רגזן, אינו נזקק לכתוב כבר את כל חטאיו, די אם יכתוב שעוון כעס בידו, הרי מפתח כל העבירות אצלו, ולכן אמר אליהו לרב יהודה (ברכות כ"ט ע"ב) לא תרתח ולא תחטא, כי מאחר שכעס בידו החטא מושל בו. (**מאור עינים** אגדות הש"ס ברכות שם)

****

מסופר על הרה"ק **האהבת ישראל** מוויז'ניץ זי"ע שהיה מושל ברוחו ונזהר שלא לכעוס בכל מצב שהוא. פעם אחת בעת אפיית מצותיו בערב פסח ראה את אחד מאנשיו מתקצף תוך כדי זריזות האפיה, הוכיחו הרבי ואמר לו, כי גם עכשיו אסור הכעס, הצטדק האברך ואמר, הרי חמץ הוא במשהו, החזיר לו הרבי, האמן לי, משהו כעס גרוע יותר ממשהו חמץ.

****

עוד מסופר על הרה"ק **האהבת ישראל** מוויז'ניץ זי"ע, שפעם אירע ותוך כדי המהירות באפיית המצות בי"ד ניסן התחלפו מצותיו של הרבי בשל מצות של מישהו אחר ולא ניתן היה להכירן. אחד ממשפחת הרבי תוך כדי צער לא שלט ברוחו וכעס על המשמשים שלא השגיחו לדעתו מספיק.

הרבי ניסה להרגיעו וסיפר, מעשה שהכינו לאחד הצדיקים לצורכי הפסח תפוחי אדמה ועצים, והנה בא תרנגול מהחצר וקפץ על מצרכי הפסח, קמה בהלה בבית, ואחד הבנים גער בשמש שלא

שמר מספיק, יצא הצדיק מחדרו ותמה, היתכן לכעוס? הלה ניסה להצטדק כי תרנגול חמץ דרך על מצרכי פסח, דחה אותו הצדיק, חז"ל הקדושים אמרו "כל הכועס כאילו עובד עבודה זרה", ואתה בא ומספר לי על תרנגול חמץ?

****

איתא בחז"ל (עירובין ס"ה ע"ב) דבשלשה דברים אדם ניכר, בכוסו בכיסו ובכעסו.

הבן איש חי (בן יהוידע, שם) מסביר מדוע נקטו חז"ל דוקא בסדר זה כוסו כיסו כעסו, דמה שאינו מצוי כל כך הקדימו, א. כוסו, אינו מצוי שישתה אדם יין בכל יום וישתכר. ב. כיסו, עוסק הוא במשא ומתן ביום ולא בלילה, ולא בשבת ויום טוב. ג. כעסו, המבחן בו מצוי הן ביום והן בלילה הן בשבת הן ביום טוב, תמיד אפשר לבדוק את האדם בזה...

****

מבואר במדרש שכשהיתה חמתו של יהודה עולה, היו שתי שערות יוצאות מתוך לבו.

כ"ק מרן **אדמו"ר משומרי אמונים** הגה"צ רבי אברהם חיים ראטה זצ"ל בעל "חוקי חיים" ביאר מדרש זה בדרך דרוש, שהנה יהודה לא רצה לנצור חלילה וחס הכעס בלבו כלל, ולכן אומר המדרש שכל הכעס היה חיצוני בלבד, ולכן ראו רק בחיצוניותו את כעסו, שראו שיוצא שתי שערות מתוך לבו וכו', כמו שאיתא בספרים הקדושים שאע"פ שלפעמים צריך להראות פנים של כעס,

כגון לתלמידים וכדומה, משום חינוך, אולם צריך ליזהר שלא יהיה כעס פנימי, אלא רק להראות פנים של כעס, ולא שיכעוס באמת.

****

גליון "דברי שיח" הביא כמה פנינים ששמע בימי החנוכה הנעלים במחיצתו של מרן **הגר"ח קניבסקי** זצ"ל: בסדר לימודו היומי אחז הגר"ח במסכת עבודה זרה, ולאחריה למד את מסכת הוריות ומסכתות קטנות, אבות, אבות דרבי נתן ומסכת סופרים שמחות וכו', כשהגיע למסכת כלה רבתי, למד בעיון רב משך כמה שעות רצוף, לפתע הרים עיניו ושאל את הנכד השוהה לצדו: אתה מעונין לראות את אליהו הנביא?

ודאי! השיב הנכד מופתע. וכי מי לא ירצה... "אז הנה, תראה מה שכתוב פה" ורבי חיים הצביע על שורה קטנה במסכת כלה רבתי סוף פרק חמישי: אמר אבא אליהו זכור לטוב: לעולם אין תורה מתפרשת אלא למי שאינו קפדן, אף אני איני נגלה אלא למי שאינו קפדן, אשרי מי שפגע בו ומי שישב עמו שמובטח לו שהוא בן העוה"ב.

רבי חיים חזר בקול על הדברים בהתפעלות ואמר, הנה לנו העצה כיצד זוכים לגילוי אליהו... שלא להקפיד ולהיות בנחת עם הבריות! אשרי מי שפגע בו!

****

בפסוק נאמר (במדבר ט"ז, י"א): ואהרן מה הוא כי תלינו עליו. מיתאמרא משמי' דהגאון **רבי מאיר אריק** זצ"ל גאב"ד טורנא, הרי בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו כיסו וכעסו. והנה אהרן הכהן לא

יכלו לבדוק אותו בכוסו, כי הרי שתויי יין אסורים לעבוד במשכן ומקדש, בכיסו לא ניכר, כי הרי כל אחד היה לו עומר לגולגולת בשוה, נשאר איפוא לבחנו רק בכעסו.

וזה מרומז בפסוק, "ואהרן מה הוא", כשתרצו להכיר טיבו וטבעו של אהרן מה הוא, "כי תלינו עליו", ותנסוהו אם יבוא לכלל כעס, אך היות שאהרן אי אפשר להביא לכלל כעס, אם כן – פנה אליהם משה – תבינו לבד כי הוא קדוש ה', ואיך תתקוממו נגדו.

****

את המעשה שלפנינו סיפר אחד על הגאון **רבי אברהם דוב אויערבאך** זצ"ל (אחיו של הגרש"ז זצ"ל), ממנו ניתן ללמוד איך אפשר להוכיח ולהעיר לזולת בצורה מכובדת באופן שישמר כבודו של הזולת, וכך מספר:

בהיותי בחור, ניגשתי להיות חזן, ואחר התפילה כיביתי את הנרות שבעמוד החזן ברוח פי, ולא ידעתי שבספר חסידים כתוב לא לכבות את הנרות ברוח הפה. לאחר קצת זמן, ניגש אלי רבי אברהם דוב, ושאלני בתמימות כמי ששואל דבר הלכה, האם יודע אני למה בערב שבת כשמטיבין את הנרות ומדליקים אותם, מכבים ברוח הפה, אף שבספר חסידים כתוב לא לכבות ברוח הפה?...

אמרתי לו שאינני יודע. ואז השיב לי "כיון שכל הטעם משום סכנה, ובערב שבת שהוא מצוה, הרי שומר מצוה לא ידע דבר רע"...

ממשיך האיש ואומר: מלבד הידע החשוב שקיבלתי, למדתי מזה כיצד ניתן להעיר לאדם בדרך כבוד ובשיא הרגישות, ושאפשר ליידע אדם על הלכה שנתעלמה ממנו, גם בצורה מכובדת ועקיפה,

שאבין מעצמי שביום חול לא מכבים כך, ולא מוכרחים לעשות זאת על ידי מחאה ישירה, מתנשאת ופוגעת...

****

בגמרא (ב"ק דף מ"א ע"ב) **איתא**: שמעון העמסוני היה דורש כל אתין שבתורה, כיון שהגיע ל"את ה' אלקיך תירא" (דברים ו', י"ג) פירש וכו', עד שבא רבי עקיבא ולימד, 'את ה' אלקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים.

ידוע מה שהקשה המהרש"א (פסחים כ"ב ע"ב) למה לא פירש כבר לעיל בפסוק (דברים ו', ה'): **ואהבת את** ה' אלוקיך.

ובפרדס יוסף (פ' שמות) הביא בשם דודו הגאון רבי פנחס אליהו מייזלש (אבד"ק לויטימארסק) שביאר, שבהדרכת העם יש שני דרכים, אם למשול בחזקה ולנהוג נשיאות ברמה, או לנהל בנחת.

אמנם צריך את שני הדרכים, כי יש שני מיני עבדות המוטלים על רב, אחד, לנהל ולהוכיח במוסר, ולזה יוצרך בדברי חכמים אשר בנחת נשמעים, והשני, להשגיח על ענייני העיר לייסד מוסדות ולהשתדל ולהמליץ בעדם בפני המושלים, לזה צריך לנהוג ברמה, כי לפעמים ירהב הנער בזקן והאטד יאמר אני אמשול כי שפתי ולשוני אתי, ורק הוא ראוי להיות מליץ ושתדלן, אז צריך הרב ליטול מקל ולהכותם בקדקדם לומר דבר אחד לדור ולא שני דברים (סנהדרין ח' ע"א), כי כבר הורונו הנסיונות איך נפלנו לבירא עמיקתא ובשפל קרן התורה, ונתפרץ חומת הדת על ידי שהניחו לאותם אנשים להתייצב לפני המושלים בשם כלל ישראל ועל ידי המוסדות שלהם, ואמנם אם הוא צדיק מושל ביראת אלקים דבריו נשמעין, ויוכל לנהג עדתו, ואיש לא יהין לסרב נגדו.

ועל כן ב'ואהבת את ה' אלוקיך', שפיר היה שמעון העמסוני דורש לרבות תלמידי חכמים, שהבין דעל ידי התנהגות בנחת ימשוך העם לאהבו ולסור למשמעתו, אבל על ידי שבט המושל היה סובר שמעון העמסוני שאי אפשר למשוך ולכן פירש. ורבי עקיבא חידש, דגם בשבט מושל לזרוק מרה בתלמידים יוכל להורות להעם.

****

סיפר ידידינו המשפיע המפורסם הגה"צ **רבי אלימלך בידרמן** שליט"א סיפור נפלא:

פעם הגיע לחצר הקודש של מרן הרה"ק בעל חידושי הרי"ם זי"ע עשיר אחד, וביקש להיכנס אל הרבי, ואמר לו הגבאי "עכשיו הרבי עסוק ואי אפשר להיכנס", והיות שהעשיר הזה מיהר מאוד, לכן ביקש מהגבאי שוב ושוב שיכנים אותו, ואמר לו שהוא עשיר גדול, והוא מפסיד הרבה כסף אם הוא מתעכב כאן וממתין להיכנס אל הרבי, אך הגבאי לא רצה בשום אופן להכניסו אל הרבי, ותוך כדי שהם מתווכחים אחד עם השני, התחיל העשיר להידחף פנימה ולהיכנס אל הרבי, אך אז התרגז הגבאי על החוצפה והעזות של העשיר, ונתן לו סטירה על לחיו.

כשנכנס העשיר אל הרבי, סיפר להרבי אודות הגבאי שסטר לו על לחיו. הרבי שאל את הגבאי אם זה נכון, והגבאי אמר שהוא לא היה יכול להתאפק ולכן הכה אותו. ביקש הרבי מהעשיר שימחול בטובתו להגבאי, ואמר העשיר להרבי "הנה הגבאי הזה כבר נשוי הרבה שנים ולא זכה עדיין לזרע של קיימא ר"ל, ובכן אני מסכים למחול לו בתנאי אחד, שהרבי מבטיח לו שעד שנה הוא יוושע בבן זכר"...

הרבי התפעל מאוד ממעשהו של העשיר, שהוא נותן את הזכות של המחילה להגבאי, והרבי הבטיח לו שעד שנה יוושע הלה בבן זכר, ולמותר לציין שלפקודת השנה נושע הגבאי בזרע של קיימא לשמחת לבם של כל בני הקהילה...

****

מסופר שפעם נסע כ"ק מרן **האמרי אמת** מגור זי"ע חוץ למדינתו וחסידים נסעו ללוותו. כשהגיעו סמוך לגבול נטלו רשות להיפרד, ניגש אחד ממקורבי הרבי וביקשו שיאמר איזה דבר תורה, אמר הרבי: התדע למה יש בכח הקטר של הרכבת למשוך כל הקרונות? – מפני שהוא עוצר את הקיטור בתוכו...

==========

הוא הקמיע שלי!!

סיפר לי הרה"צ רבי יעקב מרדכי האגער שליט"א אב"ד וויז'ניץ אלעד וארה"ב וקאנדא, שאחד מגדולי המקובלים בדורנו, אשר מקובל ומפורסם מאוד בכל תפוצות ישראל, הגיע לבקר את אביו מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א לרפו"ש, והציע להרבי שהוא רוצה לכתוב במיוחד להרבי קמיע מומחה על פי קבלה, לרפואתו השלמה והמהירה.

אמנם הרבי שליט"א סירב באומרו "דער כל-יכול אליין - דאס איז מיין קמיע!! איך וויל נישט אז מ'זאל זיך איינרעדן אז דער קמיע האט מיך געהאלפן, נאר דער הייליגער באשעפער אליין האט מיך געהאלפן!" [הכל-יכול לבד - הוא הקמיע שלי, אינני רוצה שיחשבו שהקמיע עזר לי, רק הקב"ה בעצמו עזר לי]...

מַעֲשֵׂי צַדִּיקִים

וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדְּךָ ה' אֱלֹקֶיךָ עַל כֵּן אָנֹכִי מְצַוְּךָ אֶת הַדָּבָר הַזֶּה (טו טו)

בְּאִישׁוֹן לַיְלָה הִתְקַשֵּׁר הרה"ק **רַבִּי מְשׁוּלָם פַּייש מִטָּאהְש** זיע"א לְנָגִיד מִבָּאֵי בֵּיתוֹ, וְאָמַר שֶׁהוּא נִצְרָךְ לִסְכוּם כֶּסֶף גָּדוֹל עֲבוּר צָרְכֵי צְדָקָה בְּאֹפֶן דָּחוּף בְּיוֹתֵר, הַנָּגִיד עָנָה שֶׁהוּא כְּבָר בְּאֶמְצַע הַשֵּׁנָה וְהָרַבִּי הֵשִׁיב, "אֵינְךָ צָרִיךְ לִדְאֹג, תִּכְתֹּב צֶ'ק עַכְשָׁו וְתַשְׁאִיר אוֹתוֹ בְּחֲבַת הַדּאַר שֶׁלְּךָ, אַתָּה יָכוֹל לַחֲזֹר לִישׁוֹן, וַאֲנִי אֶמְצָא שָׁלִיחַ שֶׁיִּטֹּל אֶת הַצֶּ'ק".

הַנָּגִיד שָׁמַע אֶת הַדְּבָרִים וְהוֹדִיעַ שֶׁהוּא יְמַלֵּא לְאַלְתַּר אֶת הַבַּקָּשָׁה, וְאַחַר שָׁאַל, "מָה עוֹד אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עֲבוּר הָרַבִּי", אָמַר לוֹ הָרַבִּי, עַכְשָׁו תָּרִים אֶת יָדֶיךָ לְמַעְלָה וְתֹאמַר, "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַדַיִן לֹא עָשִׂיתִי מְאוּמָה עֲבוּרְךָ". (נועם שיח סאנטוב)

א רבי און נישט קיין מאלפע

הגה"צ אב"ד סאנטוב

(גליון נועם שיח סאנטוב פ' בראשית תשפ"ז)

נאכ'ן הסתלקות פון הרה"ק רבי יענקעלע מפשעווארסק זי"ע האט אים ממלא מקום געווען בנו יחידו הרה"צ רבי לייביש שליט"א מפשעווארסק. באלד אין אנהייב פון דער הנהגה, האט מען געזען אז די הנהגה פון רב'ן איז לגמרי אנדערש ווי די התנהגות פון זיין טאטן.

איז צוגעגאנגען איינער פון די זקני החסידים צום נייעם רב'ן און געפרעגט: "פארוואס קען דער רבי נישט פירן א שבת אזוי ווי דער טאטע?" האט אים דער רבי געענטפערט: "איך בין עפעס א מאלפע וואס מאכט נאך יענעם?"...

נאר מיט שמחה

בערב יום הקדוש העעל"ט (תשפ"ז), בעת שהותי בקרית וויז'ניץ בני ברק, זכיתי להיכנס אל הקודש פנימה אחר השולחן הטהור של מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א. כאשר נכנסתי לחדרו הפרטי של הרבי, מסרתי לידי הרבי את ה"נועם שיח" שיצא לאור לכבוד שבת שובה, והקראתי לפניו את הכותרת של הקובץ "תשובה מיט שמחה". הרבי נהנה מאוד, ונענה ואמר "**נאר** מיט שמחה" [רק בשמחה]...

❖❖❖

וחשבתי לבאר קצת את דברי הרבי. הרבי שליט"א אמר פעם בשם אביו הגה"ק ה"ישועות משה" זי"ע, שמה שכתוב (תהלים ק' ב') "עבדו את ה' בשמחה", אין הכוונה שיש שני דרכים, דרך אחת היא לעבוד את השי"ת עם שמחה, ודרך אחרת היא לעבוד את השי"ת בלי שמחה, ואשר לכן אומר הכתוב "עבדו את ה' בשמחה", שיותר טוב לעבוד את השי"ת עם שמחה. אין הדבר כן!! אלא "עבדו את ה' בשמחה", הכוונה היא ששמחה היא **תנאי** בעבודת ה'! יש **רק** דרך אחת לעבוד את השי"ת, וזהו על ידי שמחה, ואם חסר השמחה, אין זה עבודת ה'...

ויתכן שזה היה כוונת הרבי באמרו "נאר מיט שמחה", שלא יטעו לחשוב שיש שני דרכים לעשות תשובה, שאפשר לעשות תשובה עם שמחה, ואפשר לעשות תשובה בלי שמחה, ועדיף לעשות תשובה עם שמחה. אין הדבר כן!! אלא "**נאר** מיט שמחה", הדרך היחידה שאפשר לעשות תשובה היא "**רק** עם שמחה", ואם אין שמחה אין תשובה!!

❖❖❖

במוצאי יום הקדוש, כאשר הייתי בביתו של ידידנו המשפיע המפורסם הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, חזרתי לפניו על הדברים הנ"ל, ורבי אלימלך נהנה מאד, ונענה ואמר "די ווערטער זענען אמת לאמיתה!" [הדברים הללו הם אמת לאמיתה!]...

שולחן הטהור ערב יוה"כ תשפ"ז